

LES 5: Klimaatcampagne

DUUR	50 minuten
MATERIAAL	• Bijlage 1: Afbeeldingen • Bijlage 2: Bronnenlijst • Knutselmateriaal waaronder A3 papier, kartonnen borden, stiften, kleurpotloden, verf
Vakken	• Aardrijkskunde • Burgerschap en samenleving • Levensbeschouwing • PAV
Doelstellingen	
Algemene doelstellingen	• De leerlingen herkennen de gevolgen van klimaatverandering op verschillende rechten en aspecten van het dagelijks leven. • De leerlingen kunnen samen een creatieve campagne bedenken voor het klimaat via vooropgestelde stappen.
Aansluiting bij sleutelcompetenties	• Burgerschapscompetentie: leerlingen zetten zich in voor mondiale problemen en mensenrechten en oefenen in geëngageerd burgerschap. Leerlingen gebruiken artistieke expressie als vorm van maatschappelijk engagement. • Kritisch denken: Leerlingen denken na over klimaatverandering en de impact op mensenrechten. Ze analyseren situaties, trekken conclusies en verwoorden hun mening. • Creatief denken: het vormgeven van een campagne op creatieve en artistieke manier. • Cultureel bewustzijn en expressie: creatief uitdrukken via posters, video of presentatie

Specifieke doelstellingen per vak	Levensbeschouwing/mens & samenleving: • ET 1.3, 6.3 reflecteren over eigen rol in de samenleving • ET 4.3 5.3: inzicht in mensenrechten • ET 7.3, 8.3 engagement en participatie Aardrijkskunde • ET 5.3: klimaatverandering begrijpen en verklaren • ET 5.4 impact van klimaat op leefomgeving analyseren PAV (arbeidsmarkt-finaliteit): • ET 2.4: actuele maatschappelijke verschijnselen analyseren • ET 3.5: relevantie informatiebronnen selecteren en gebruiken • ET 4, 5, 7: verbanden leggen tussen mens, milieu en samenleving • ET 6: inzicht in maatschappelijke uitdagingen
---	---

Deze les kwam tot stand in een samenwerking tussen Amnesty International Vlaanderen en YOUCA vzw in het kader van de YOUCA Action Day 2025

Deel 1: Introductie (10 min)

Vertel de leerlingen dat de opwarming van de aarde een grote invloed heeft op de leefomgeving en het welzijn van mensen. Daarbij komen mensenrechten op het spel te staan. Hoe warmer het wordt, hoe warmer de zeeën op onze planeet worden, hoe meer extreme weersomstandigheden zich voordoen. Door extreme weersomstandigheden kunnen huizen worden vernield en kan landbouwgrond en vee verloren gaan. Waardoor armoede en ongelijkheid toenemen. Vooral bevolkingsgroepen die al kwetsbaar zijn, hebben het meest te lijden onder de opwarming van de aarde.

Vraag de leerlingen welke aspecten van het leven of welke mensenrechten in het gedrang of gevaar kunnen komen door de veranderingen in het klimaat en de opwarming van de aarde. Doe een korte brainstorm en noteer de antwoorden van de leerlingen op het bord.

Voeg zelf volgende aan:

- **Recht op leven:** Iedereen heeft recht op leven en veiligheid. Maar door klimaatverandering komen steeds meer mensen in gevaar. Stormen, overstromingen en hittegolven zorgen wereldwijd voor schade en slachtoffers. De Wereldgezondheidsorganisatie verwacht dat klimaatverandering tussen 2030 en 2050 jaarlijks 250.000 extra doden zal veroorzaken, onder andere door ziektes en ondervoeding.
- **Recht op huisvesting:** Iedereen heeft recht op een goed leven, met onder andere een veilige woning. Maar door de opwarming van de aarde komt dit recht onder druk te staan. Overstromingen, bosbranden en de stijgende zeespiegel vernielen huizen. Ook droogte en erosie veranderen het leefmilieu, soms permanent.
- **Recht op gezondheid:** Iedereen heeft recht op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid. Klimaatverandering brengt dat recht in gevaar. Vooral in landen met zwakke gezondheidszorg stijgt het risico op ziekte, verwondingen en sterfte. Hittegolven, bosbranden en voedseltekorten maken de situatie erger.
- **Recht op water en sanitaire voorzieningen:** Iedereen heeft recht op schoon water en goede sanitaire voorzieningen. Smeltend ijs, droogte en overstromingen zorgen voor minder en slechter water. Meer dan een miljard mensen hebben nu al geen toegang tot proper water, en dat aantal zal stijgen. Overstromingen beschadigen riolen en waterleidingen, waardoor ziektes zich sneller kunnen verspreiden.
- **Recht op voedsel:** Klimaatverandering bedreigt ons recht op voedsel. Ze maakt het moeilijker om toegang te krijgen tot betaalbaar en gezond eten. De opbrengst van gewassen zoals tarwe, rijst en maïs daalt, en ook de visvangst lijdt onder opwarmende oceanen en koraalverbleking. Klimaatverandering maakt armoede en voedseltekorten nog groter.
- **Recht op een veilig, gezond en duurzaam leefmilieu:** Klimaatverandering bedreigt ons recht op een veilig, schoon en gezond leefmilieu. Volgens de Verenigde Naties is een stabiel leefmilieu essentieel voor ons welzijn. Dat recht gaat ook over schone lucht, veilig water, gezond voedsel, een niet-giftige omgeving en biodiversiteit. Steeds meer rechters erkennen dat als overheden te weinig doen tegen klimaatverandering, ze dat recht schenden.

Toon de afbeeldingen (bijlage 1) en laat de leerlingen raden welk specifiek mensenrecht beïnvloed zou kunnen worden op de afbeelding. Antwoorden:

Afbeelding 1:

- Recht op water en sanitaire voorzieningen
- Recht op gezondheid
- Recht op voedsel
- Recht op huisvesting

Afbeelding 2:

- Recht op gezondheid
- Recht op een veilig, gezond en duurzaam leefmilieu

Afbeelding 3:

- Recht op water en sanitaire voorzieningen
- Recht op gezondheid
- Recht op een veilig, gezond en duurzaam leefmilieu

Deel 2: Klimaatcampagne (35 minuten)

Stap 1: Waarom actie ondernemen?

Vertel de leerlingen dat een creatieve minicampagne zullen maken voor de bescherming van het klimaat. Met hun campagne kunnen ze andere mensen bewust maken van de impact van klimaatverandering op het leven van mensen en hun mensenrechten. Stel volgende vraag aan de leerlingen: “Kun je een klimaat gerelateerde gebeurtenis of ervaring bedenken die invloed heeft gehad op jouw mensenrechten of die van mensen in jouw omgeving, je vriendengroep, familie, mensen uit je straat? Laat enkele leerlingen hun ervaringen delen.

Waarom is er actie nodig voor het klimaat?

Klimaatverandering veroorzaakt ernstige problemen zoals hittegolven, overstromingen, bosbranden en droogte. Deze veranderingen bedreigen onze gezondheid, onze leefomgeving en onze toekomst. Door nu actie te nemen, kunnen we de ergste gevolgen voorkomen, het milieu beschermen en zorgen voor een veilige en leefbare wereld voor iedereen, nu en later. Zonder actie zullen mensenrechten, natuur en economie zwaar lijden.

Stap 2: Voorbereiding en vormgeving campagne

Verdeel de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen. Leg uit wat een campagne is.

Een campagne

Een campagne is een doelgerichte actie of reeks acties om mensen bewust te maken van een probleem, hen te overtuigen of aan te zetten tot verandering. Een campagne wil vaak iets bereiken op sociaal, politiek of maatschappelijk vlak, zoals het verbeteren van mensenrechten, het beschermen van het klimaat of het bestrijden van onrecht.

Een campagne kan vorm krijgen door een aantal stappen te doorlopen. Hieronder vind je een **aantal tips** die de leerlingen kunnen helpen bij het vormgeven.

- **Kies een helder doel.** Wat wil je precies bereiken? Dit kan bijvoorbeeld zijn: bewustzijn creëren of een beleidsverandering of wetswijziging eisen bij een overheid of organisatie.
- **Onderzoek en verzamel feiten.** Heb je informatie nodig voor je campagne? Zorg dan dat je goed geïnformeerd bent. Gebruik betrouwbare bronnen zoals de website van Amnesty International. Verzamel cijfers en voorbeelden.
- **Bepaal je doelgroep.** Wie wil je bereiken met je campagne?
- **Kies een boodschap.** Maak je boodschap kort, duidelijk en emotioneel betrokken. Wat wil je dat mensen onthouden van je campagne?
- **Kies je kanaal en manier van campagne voeren.** Werk je graag online (sociale media, video's, posts, hashtags) of eerder offline (posters of flyers op school uitdelen, debatten, optredens, een mars of protest)

Geef de leerlingen een voorbeeld mee van een campagne voor het klimaat. *Fridays for future*: deze beweging, gestart door Greta Thunberg, moedigde jongeren wereldwijd aan om elke vrijdag te staken voor het klimaat. Ze eisten van politici snelle actie tegen klimaatverandering. Door acties, demonstraties en posts op sociale media bracht de campagne het klimaatprobleem onder de aandacht en zette ze druk op beleidsmakers.

Toon de leerlingen het beschikbare (knutsel)materiaal. Geef de leerlingen voldoende tijd om in groepjes hun campagne vorm te geven. Hebben de leerlingen meer tijd nodig voor het vormgeven van hun campagne? Dan kan je ervoor kiezen om de les te spreiden over twee lesuren en hen nog een volledig uur te laten besteden aan de vormgeving.

Deel 3: Voorstelling (5 minuten)

Om de les af te sluiten kunnen de leerlingen hun campagne heel kort aan elkaar voorstellen. Laat hen dit doen aan de hand een elevatorpitch*.

Elevator Pitch

Een elevatorpitch is een korte en krachtige presentatie van een idee, project of campagne. Het doel is om in 1 tot 2 minuten duidelijk te maken wat je wil bereiken, waarom het belangrijk is en hoe je dat wil doen – alsof je het vertelt tijdens een kort liftgesprek (vandaar de naam "elevator").

BIJLAGE 1: AFBEELDINGEN

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

BIJLAGE 2: BRONNENLIJST

- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten>
- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten/klimaat-mensenrechten>
- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten/protect-protest>
- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten/protect-protest/jouw-rechten-tijdens-een-protest>
- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten/protect-protest/een-mensenrechtanaanpak-voor-gemeenten>
- https://www.amnesty-international.be/sites/default/files/download-files/2024-06/Manifest%20Recht%20op%20Protest%20v3-web_NEW2.pdf
- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten/klimaat-mensenrechten/waarom-het-klimaat-ook-om-mensenrechten-gaat>
- <https://www.ipcc.ch/sr15/>
- <https://www.amnesty-international.be/wat-we-doen/mensenrechten/klimaat-mensenrechten/amazonevrouwen-de-bres-voor-het-milieu>